

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

“อนาคตของประเทศไทยควรดำเนินไปในรูปใด”

ในการชุมนุมสมัชชาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเขียนไทย) ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๒

และ

ข้อสังเกตของนายปรีดี พนมยงค์

เกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร ผู้จัดพิมพ์

ครั้งที่ ๑

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

“อนาคตของประเทศไทยควรดำเนินไปในรูปใด”

ในการชุมนุมสนทนาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเรียนไทย) ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

และ

ข้อสังเกตของนายปรีดี พนมยงค์

เกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร ผู้จัดพิมพ์
ครั้งที่ ๑

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike BY NC SA 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องไว้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันเมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

ในการชุมนุมสนทนาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเรียนไทย)

ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

สวัสดี ท่านทั้งหลาย

ผมขอขอบคุณท่านสถานายก, ท่านกรรมการ, และท่านสมาชิก
สามัคคีสมาคมที่เชิญผมและภรรยามางานประชุมประจำปีของสมาคม
ครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ทำให้เกียรติมาฟังปาฐกถาและมาร่วม
สนทนากับผมในวันนี้

ท่านสถานายกได้มีจดหมายแจ้งให้ผมทราบว่าสนทนากรรมการ
ขอให้ผมแสดงปาฐกถาในหัวข้อว่า “อนาคตของประเทศไทย
ควรดำเนินไปในรูปใด” และท่านได้แจ้งเป็นวาทะของท่านด้วยว่า
“สิ่งที่สำคัญมากและเป็นที่ต้องการคือการได้มีโอกาสซักถามท่าน (ซึ่ง
หมายถึงผม) ในปัญหาต่างๆ โดยไม่จำกัดหัวข้อ” ผมมีความยินดี
ที่จะสนองศรัทธาเท่าที่จะทำได้ แต่ก็จำเป็นต้องขอความเห็นใจไว้ล่วงหน้า
ว่าในบรรดาเรื่องที่ท่านจะซักถามผมนั้น อาจมีเรื่องที่ผมไม่รู้หรือเกิน
สติปัญญาของผม ผมก็ต้องขอผลัดคำตอบไว้ในโอกาสหน้าภายหลังที่
ผมได้ค้นคว้าศึกษาเสียก่อน และอาจมีบางเรื่องที่ผมรู้แต่เพียงผิวเข้า
ลักษณะของคำพังเพยโบราณว่าเป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ ผมก็

ต้องขอผลักดันไปในโอกาสที่สถานการณ์อำนวยให้พูดออกบอกรได้ ถ้าหากโอกาสนั้นยังไม่เกิดขึ้นในอายุขัยของผม แต่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมิได้หยุดขงักลงภายในอายุขัยของคนใดหรือเหล่าชนใด คือประวัติศาสตร์จะต้องดำเนินต่อไปในอนาคตโดยไม่มีสิ้นสุด ดังนั้นผมขอฝากไว้แก่ท่านและชนรุ่นหลังที่ต้องการสัจจะช่วยตอบให้ด้วย

เพื่อสงวนเวลาไว้สำหรับโอกาสซักถามปัญหา ผมจึงขอกล่าวพอสังเขปถึงความตามหัวข้อปาฐกถา ซึ่งอันที่จริงเป็นเรื่องกว้างขวางพิสดารมากเกี่ยวกับรูปแห่งระบบเศรษฐกิจ, ระบบการเมือง, และทัศนะสังคม ท่านก็ย่อมเห็นได้ว่า ถ้าจะกล่าวให้ละเอียดถึงเรื่องต่างๆ เหล่านี้ต้องใช้เวลามาก

ในสังคมที่มนุษย์มีฐานะและวิถีดำรงชีพแตกต่างกัน ความขัดแย้งย่อมมีขึ้นระหว่างจำพวกต่างๆ หรือชนชั้นวรรณะต่างๆ ของสังคมในปัญหาดังกล่าว ตามปกตินี้ คนจำนวนส่วนข้างน้อยของสังคมซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจเศรษฐกิจ อำนาจการเมือง มีอิทธิพลทางทัศนะสังคมทำให้มีจิตใจเป็นไปตามอำนาจเศรษฐกิจการเมืองนั้น รวมทั้งบุคคลที่อาศัยหาประโยชน์จากผู้กุมอำนาจและมีอิทธิพลชนิดนี้ก็พอใจในระบบสังคมเท่าที่เป็นอยู่ ถ้าหากจะเปลี่ยนแปลงบ้างก็เพื่อให้ฐานะเศรษฐกิจการเมืองและอิทธิพลทางจิตใจนั้นมั่นคงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ยกเว้นผู้มองการณ์ไกลเห็นกฎแห่งความเป็นอนิจจังว่าระบบเพื่อประโยชน์ของชนจำนวนน้อยจะคงอยู่ชั่วกัลปาวสานไม่ได้ คืออนาคตจะต้องเป็นของราษฎรซึ่งเป็นพลเมืองส่วนข้างมาก ส่วนราษฎรซึ่งเป็น

พลเมืองจำนวนส่วนข้างมากของสังคม คือผู้ไร้สมบัติ, ชาวนายากจน, ผู้มีทุนน้อย, รวมทั้งนายทุนที่รักชาติซึ่งมิได้คิดเอาแต่ประโยชน์ส่วนตัว หรือส่วนของวรรณะพวกตนเป็นตงแต่ก็ต้องการระบบสังคมใหม่ที่จะช่วยความเป็นอยู่ของพลเมืองส่วนข้างมากให้ดีขึ้น คอมมูนระบบการเมืองที่สอดคล้องเสมอกับพลังการผลิตทางเศรษฐกิจของสังคมเพื่อให้การเบียดเบียนหมดไปหรือลดน้อยลงไปมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ในบรรดาพลเมืองส่วนข้างมากของสังคมนั้นที่แม้ตามสภาพหรือฐานะถูกเบียดเบียนจากคนจำนวนส่วนข้างน้อยแต่ยังไม่เกิดจิตสำนึกเช่นนั้น เพราะความเคยชินต่อการถูกเบียดเบียนมาช้านานหรือเพราะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลแห่งทัศนคติสังคมที่ทำให้เกิดสภาพทางจิตพอใจในระบบเศรษฐกิจและการเมืองเท่าที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตามราษฎรที่เป็นพลเมืองส่วนข้างมากนั้นแม้จะยังไม่แสดงความต้องการให้ประจักษ์ชัดแจ้ง แต่ก็เป็นพลังงัยบที่พร้อมต้อนรับระบบที่ทำให้ความเป็นอยู่ของเขาดีขึ้น

สังคมจะดำรงอยู่ได้ก็โดยมวลราษฎร ดังนั้นระบบของสังคมที่จะทำให้มวลราษฎรมีพลังผลักดันให้สังคมก้าวหน้าก็ควรเป็นประชาธิปไตยซึ่งท่านย่อมได้ยินหรือบางท่านอาจเคยพูดหรือเคยเรียกร้องที่จะให้ประเทศไทยมีระบบประชาธิปไตย ท่านย่อมรู้ความหมายของคำนี้และผมเคยกล่าวไว้แล้วในที่หลายแห่งคือหมายถึงระบบที่ประชาชนหรือมวลราษฎรมีอธิปไตยตามมูลศัพท์คือ “ประชา” สันธิกับ “อธิปไตย”

ผมได้กล่าวแล้วว่ารูปของสังคมใด ๆ นั้น ย่อมประกอบด้วยระบบเศรษฐกิจ, การเมือง, ทศนะสังคม ดังนั้นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จึงต้องประกอบด้วยประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ, ประชาธิปไตยทางการเมือง, ทศนะสังคมที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักนำทางจิตใจ

การมีระบบประชาธิปไตยทางการเมืองเท่านั้นแม้จะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรส่วนมากดีกว่าไม่มีระบบประชาธิปไตยทางการเมืองเลยก็จริงอยู่ แต่ถ้าไม่มีระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจด้วยแล้วราษฎรส่วนมากก็ไม่มีโอกาสในทางปฏิบัติที่จะใช้สิทธิประชาธิปไตยได้ เพราะคนส่วนน้อยที่กุมอำนาจเศรษฐกิจอยู่ในมือย่อมมีโอกาสดีกว่าในการใช้สิทธิประชาธิปไตยทางการเมือง ขอให้ดูตัวอย่างการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของหลายประเทศที่ไม่มีประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้น พวกของผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจสามารถทุ่มเทเงินมาใช้จ่ายได้รับเลือกตั้งเข้ามาอยู่ในรัฐสภายิ่งกว่าผู้มีความสามารถทางการเมืองแต่ไม่มีทุนมาลงในการเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้อำนาจทางการเมืองก็ตกอยู่ในมือของผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งสามารถใช้อำนาจทางการเมืองดลบันดาลให้เศรษฐกิจเป็นไปตามความประสงค์ของตนและพวกของตนที่เป็นคนจำนวนส่วนข้างน้อยของสังคม

สังคมของมนุษย์จะดำเนินไปสู่รูปใดนั้นก็โดยความเคลื่อนไหวของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ มนุษย์จะสามารถผลักดันให้สังคมก้าวหน้า

ไปสู่ระบบประชาธิปไตยทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองได้นั้น จำ
ต้องมีทักษะสังคมที่เป็นประชาธิปไตยยึดถือเป็นหลักนำในการดำเนิน
กิจกรรมทางสังคม ถ้าหากผู้ใดต้องการระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์
หรือแม้แต่ต้องการเพียงระบบประชาธิปไตยทางการเมือง แต่ยึดถือ
ทักษะทางสังคมที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยเป็นหลักนำแล้วก็จะยอมดำเนินกิจ
กรรมไปตามแนวทางที่ไม่อาจเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยตามความต้องการ
นั้นได้ อะไรคือทักษะประชาธิปไตยทางสังคมนั้นก็ปัญหาที่
ต้องพิจารณาค้นคว้าทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติซึ่งย่อมพิสูจน์จากผล
แห่งการดำเนินทักษะที่ยึดถือ นั่นคือถ้าทักษะนั้นนำไปสู่การปฏิบัติที่
บังเกิดผลให้สังคมมีระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์หรือแม้แต่ว่าระบบประ
ชาธิปไตยทางการเมืองเป็นเบื้องต้นแล้ว ทักษะนั้นก็อยู่ในจำพวก
ประชาธิปไตย ถ้าไม่บังเกิดผลดังกล่าวก็สมควรวิเคราะห์พิจารณาว่า
ทักษะนั้นขัดต่อความเป็นประชาธิปไตยและเป็นทักษะที่สนับสนุนให้
ระบบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยดำรงคงอยู่ได้ครบเท่าที่ทักษะนั้นยังมีอิทธิ
พลอยู่ในสังคม ผมจึงขอมอบให้ท่านทั้งหลายค่อย ๆ หาเวลาตรึกตรอง
แล้ววินิจฉัยเพื่อแสวงหาทักษะที่เป็นประชาธิปไตยทางสังคมเป็น
หลักนำ

ส่วนระบบประชาธิปไตยทางการเมืองโดยเฉพาะนั้นเกี่ยวกับ
ระบบอำนาจรัฐที่ราษฎรมีสสิทธิในการใช้อำนาจรัฐนั้นมากน้อยเพียงใด
เรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญที่เป็นแม่บทและกฎหมายเลอกลงนอกกฎหมาย
เกี่ยวกับระบบบริหารและระบบตุลาการ ระบบประชาธิปไตยทาง

การเมืองที่เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สุดคือระบบที่ราษฎรทั้งปวงใน
 สังคมนั้นมีสิทธิออกเสียงบัญญัติกฎหมายได้โดยตรงไม่ใช่ผ่านทางผู้-
 แทนราษฎร ระบบประชาธิปไตยชนิดนี้ย่อมทำได้ในประเทศเล็ก ๆ
 ที่มีพลเมืองไม่มาก อาทิในสมัยพุทธกาลมีรัฐหนึ่งชื่อว่า “**สักกชนบท**”
 ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสได้ทรงอธิบายไว้
 ในหนังสือพุทธประวัติว่าสักกชนบทนี้ปกครองโดย “**สามัคคีธรรม**”
 ไม่มีพระราชา การที่ราษฎรในรัฐนั้นใช้อำนาจอธิปไตยได้โดยตรงเพราะ
 รัฐนั้นมีพลเมืองน้อย ในปัจจุบันนี้ก็ยังมียุติ หรือ canton เล็ก ๆ ใน
 สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ เช่น Appenzell ซึ่งมีพลเมืองรวมทั้งเด็ก
 ผู้ใหญ่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน มีผู้บรรลุนิติภาวะที่มีสิทธิออกเสียงไม่ก็
 พันคน ผู้มีสิทธิออกเสียงของรัฐนั้นมาประชุมกันในท้องสนามเพื่อลง
 มติโดยตรงในร่างกฎหมายใด ๆ ได้ แต่ในประเทศที่มีพลเมืองหลาย
 หมื่นหลายแสนหลายล้านคนก็เป็นการพ้นวิสัยที่จะนัดประชุมราษฎร
 ทั้งปวงให้มาลงมติในร่างกฎหมายใด ๆ โดยตรงได้ ฉะนั้นจึงจำต้องมี
 ระบบเลือกตั้งผู้แทนราษฎรให้มาใช้สิทธิแทนราษฎร ปัญหาของการ
 เมืองประชาธิปไตยโดยผ่านทางผู้แทนราษฎรนี้มีใช้อยู่ทั่วรูปภายนอกมี
 รัฐสภาอันประกอบด้วยผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎร แต่ยังคงต้อง
 พิจารณาถึงระบบการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรว่าในทางปฏิบัติ ราษฎรได้มี
 โอกาสออกเสียงเสมอภาคกันและมีความสะดวกเพียงใด ท่านที่อยู่ใน
 ประเทศอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นแม่แห่งระบบประชาธิปไตยทางรัฐสภานั้น

ย่อมเห็นว่าระบบเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของอังกฤษมีความเป็นประชาธิปไตยพอควร อาทิ เขาแบ่งเขตเลือกตั้งเขตต่างๆ เพื่อเลือกตั้งผู้แทนราษฎรคนหนึ่งเท่านั้นและมีหน่วยลงคะแนนไว้มากพอที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะเดินมาลงคะแนนได้โดยไม่เสียเวลาอันจะทำให้เกิดเบื่อหน่ายแต่ในประเทศไทยภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ซึ่งบางคราวได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แต่ใช้วิธีถือเอาเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งโดยมิได้แยกออกเป็นหลายเขตในจังหวัดที่มีพลเมืองมาก ส่วนจำนวนผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีได้นั้น ให้คำนวณตามจำนวนพลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อผู้แทนราษฎร ๑ คน ดังนั้นจังหวัดที่มีพลเมืองน้อยกว่า ๑๕๐,๐๐๐ คน เช่นจังหวัดระนองก็มีผู้แทนราษฎรได้เพียงคนเดียว ส่วนจังหวัดที่มีพลเมืองมาก เช่นจังหวัดพระนครก็มีผู้แทนราษฎรได้ ๕ คน เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๑ ดังนั้นความไม่เสมอภาคหรือความไม่เป็นประชาธิปไตยจึงเกิดขึ้นระหว่างราษฎรไทยในจังหวัดต่างๆ เช่นราษฎรระนองมีสิทธิเลือกผู้แทนได้คนเดียว ส่วนราษฎรจังหวัดพระนครมีสิทธิเลือกผู้แทนได้ ๕ คน เหตุผลที่อาจมีหลายอย่างทั้งไม่ขึ้น แต่เราก็ค้นเห็นว่าเมื่อราษฎรไม่มีความเสมอภาคกันเช่นนั้นแล้วก็จะเรียกว่าระบบประชาธิปไตยไม่ได้ นอกจากนั้นยังมีหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ห่างไกลกันจึงไม่สะดวกแก่การที่ราษฎรมาลงคะแนนได้ทั่วถึง เป็นเหตุให้ราษฎรที่มาลงคะแนนน้อยมากและเป็นเหตุให้ราษฎรไทยเป็นส่วนรวมถูกกล่าวหาเพื่อเป็นข้ออ้างว่ายังไม่พร้อมที่จะรับความเป็นประชาธิปไตย

แต่อันที่จริงราษฎรไทยนิยมความเป็นประชาธิปไตยมาแต่โบราณกาลแล้ว อาทิในสมัยก่อนเมื่อสมภารวัดใดในชนบทว่างลงก็มีการประชุมพระในวัดและราษฎรในหมู่บ้านเลือกสมภาร ผู้ใหญ่บ้านว่างลงก็ประชุมราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรส่วนมากก็มาประชุมกันโดยไม่ต้องเดินทางมาหน่วยเลือกตั้งที่ห่างไกล ดังนั้นระบบการเมืองที่จะเป็นประชาธิปไตยได้ก็จำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญ วิธีเลือกตั้งซึ่งให้ราษฎรมีสื่อออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้เสมอภาคกัน และมีความสะดวกในการออกเสียงได้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งจะต้องมีระบบที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อราษฎรอย่างแท้จริง และระบบที่ฝ่ายตุลาการจำเป็นต้องมีอิสระและดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม บัญญัติแห่งระบบประชาธิปไตยทางการเมืองนั้นมีความพิสดารมาก ผมจึงขอให้ท่านทั้งหลายที่สนใจหาโอกาสศึกษาค้นคว้าต่อไป ผมขอฝากข้อสังเกตไว้อีกเล็กน้อยว่าท่านอาจได้ยินวาทะของบางคนว่า ระบบประชาธิปไตยในอนาคตของประเทศไทยนั้นจะต้องเป็นประชาธิปไตยอย่างไทยๆ วาทะนี้ฟังดูแล้วน่าเลื่อมใสถ้าผู้กล่าวปราศรัยอย่างจริงใจให้ระบบการเมืองของไทยเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่นกาลสมัยของมวลราษฎรไทย แต่ก็ควรพิจารณาว่าคำที่ว่าอย่างไทยๆ นั้น ขอย้ำให้เหมาะสมเพียงแต่เฉพาะคนไทยส่วนน้อยของสังคมเท่านั้น

บัดนี้ผมขอเข้าสู่ปัญหาระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม

ระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้นไม่หมายถึงระบบที่บางคนกล่าวว่าใช้วิธีการบริโภคนิยมเงินทองของทุกคนในสังคมแล้วเอามาแบ่งเฉลี่ยเท่าๆ กัน ถ้าหากเป็นระบบตามวิธีการนี้ ระบบนั้นก็ไม่ใช่ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจเพราะมิใช่ระบบที่เป็นธรรมคือคนที่ไม่ทำงานหรือทำงานอย่างเกียจคร้านก็จะได้ส่วนแบ่งเท่ากับคนที่ทำงานด้วยความอุตสาหะ และจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจของสังคม ระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจหมายถึงราษฎรส่วนมากของสังคมต้องไม่ตกเป็นทาสของคนจำนวนส่วนข้างน้อยที่อาศัยอำนาจผูกขาดเศรษฐกิจของสังคม และราษฎรทั้งปวงจะต้องร่วมมือกันฉันท์พี่น้องออกแรงกายหรือแรงสมองตามความสามารถเพื่อผลิตสิ่งอุปโภคและบริโภคให้สมบูรณ์ ครั้นแล้วแต่ละคนก็จะได้รับผลด้วยความเป็นธรรมตามส่วนแรงงานทางกายหรือทางสมองที่ตนได้กระทำ ผู้ใดออกแรงงานมากก็ได้มาก ผู้ใดออกแรงงานน้อยก็ได้น้อย

ในขณะที่ราษฎรไทยส่วนมากมีความอัศจรรย์แคลนทางเศรษฐกิจอยู่ ประการว่าในประเทศไทยได้มีผู้กล่าวมาจนถึงการแก้ปัญหาเศรษฐกิจโดยวิธีสังคมนิยม เมื่อไม่นานมานี้ผมได้อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ว่าท่านผู้เกียรติจำนวนหนึ่งได้อภิปรายกันถึงความดีของระบบสังคมนิยม ข่าวหนังสือพิมพ์ว่า ท่านผู้อภิปรายสรุปว่าสังคมนิยมนี้ดี แต่ทำไม่ได้สำหรับประเทศไทย ในฐานะนักประชาธิปไตยเราก็ต้องรับฟังความเห็นทุกๆ ด้านก็ควรทั้งด้านที่ทำได้และทำไม่ได้

ในประเทศไทย ครั้นแล้วจึงนำมาวินิจฉัยว่าระบบสังคมนิยมไม่มีทางทำได้เลยในประเทศไทยโดยปล่อยให้ชนส่วนน้อยในสังคมกุมอำนาจเศรษฐกิจของชาติไว้ต่อไป หรืออาจมีระบบสังคมชนิดใดสามารถทำได้ในประเทศไทยที่จะช่วยให้เกิดระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ

เมื่อประมาณ ๑ ปีเศษมาแล้ว ได้มีพระองค์เจ้าองค์หนึ่งเสด็จมาเยี่ยมผมที่ซานเมืองปารีส ท่านมีความเห็นว่าสังคมนิยมเคยทำได้ในเมืองไทยเช่นพระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาได้จัดสำเภาไปค้าขายในต่างประเทศ เรื่องนี้ความจริงตามที่พระองค์เจ้านั้นมีความเห็นเพราะในกฎหมายว่าด้วยศักดินาพลเรือนที่ตราขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา นั้น พระมหากษัตริย์ที่ทรงปรีชาสามารถได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่เรือสำเภาของพระองค์เป็นขุนนางดำรงฐานะศักดินาจำนวนกี่ไร่ตามลำดับรวมทั้งตำแหน่งที่ท่านเรียกทับศัพท์จีน “จิงไต้” คือคนทำครัวในเรือสำเภา ก็มีศักดินา แสดงว่าพนักงานการค้าหรือวิสาหกิจของรัฐภายใต้พระมหากษัตริย์นั้นเป็นพนักงานของสังคมนิยมชนิดหนึ่ง

ระบบสังคมนิยมนี้มีมากมายหลายชนิดซึ่งในวิชาว่าด้วยลัทธิเศรษฐกิจกล่าวไว้ว่ามีประมาณกว่า ๘๐ ชนิด ถ้าจะรวมเป็นประเภทใหญ่ๆ คือประเภทปฐมกาลเมื่อครั้งมนุษยชาติอยู่ในระบบปฐมสหการ ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีเอกชนผูกขาดตัดตอนที่ดินเป็นส่วนของตน ประเภทสังคมนิยมตามทำนองของปลาโต ประเภทสังคมนิยมศักดินาที่เจ้าศักดินาดำเนินวิสาหกิจส่วนรวมเอามาเป็นของตน ประเภทสังคม

นิยมของผู้มีทุนน้อย ประเภทสังคมนิยมของผู้มีทุนชนิดต่าง ๆ ประเภทสังคมนิยมของวรรณะไร้สมบัติ สังคมนิยมเพื่อฝัน สังคมนิยมวิทยาศาสตร์เป็นต้น ทิศนะสังคมนิยมแต่ละประเภทและแต่ละสาขาก็ย่อมมีความขัดแย้งระหว่างกัน บางครั้งถึงขนาดเข่นชกโต้แย้งกันรุนแรง ปัญหาที่ควรพิจารณาคือ ชนิดใดเป็นไปถูกต้องตามกฎหมายหรือศีลอันเป็นกฎที่นำมาใช้แก่นมนุษย์ชาติได้ แม้กระนั้นก็มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพของแต่ละสังคมว่าจากสภาพที่กำลังเป็นอยู่นั้นจะเปลี่ยนระบบสังคมจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบสังคมนิยมได้ทันทีที่ทันใดหรือจะต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ ไป เพื่อมิให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจส่วนรวมของสังคม ผมขอให้ท่านใช้เวลาศึกษาค้นคว้าว่าระบบใดเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจเพื่อความไพบูลย์ของมวลราษฎรหรือประชาชน

ตามที่ผมเสนอวิธีใช้ความคิดในปัญหาระบบประชาธิปไตยต่าง ๆ แล้วนั้นเกี่ยวกับอนาคตของประเทศไทยที่ทุกชนชาติปัจจุบันนี้ซึ่งรวมกันอยู่เป็นอาณาจักรไทยอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ระหว่างนี้ได้มีปัญหาก่อกวนซึ่งท่านทั้งหลายย่อมได้ยินได้ฟังจากข่าวของรัฐบาลไทยเองถึงเรื่องที่มีชนชาติส่วนน้อย อาทิ คนไทยเชื้อชาติมลายูในภาคใต้ที่มีขบวนการเคลื่อนไหวที่จะแยกตนออกจากประเทศไทย ข่าวนี้เราไม่ควรมองข้ามไปเสีย คือควรสนใจพิจารณาอุปสรรคของสังคมให้เหมาะสมที่สามารถรวมชนชาติส่วนน้อยต่าง ๆ เข้าร่วมอยู่ในอาณาจักรไทยตลอดไป

ปัญหาที่ผมได้เคยส่งบทความมาให้ที่ชุมนุมชาวธรรมศาสตร์
 ในอังกฤษเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งชุมนุมนั้นได้นำลงพิมพ์
 ในวารสาร ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ของชุมนุมนั้นแล้ว คือบทความ
 ว่าด้วย “ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”
 ซึ่งหลายท่านคงได้อ่านแล้ว ถ้าท่านผู้ใดยังไม่ได้อ่าน แต่สนใจใน
 ปัญหาสำคัญนี้ก็ขอให้หาโอกาสอ่านด้วย จะได้ช่วยกันคิดปัญหาด้วยความ
 ความเป็นธรรม ใจความของบทความนั้นก็อยู่ที่ว่าการรักปิตุภูมิท้องถิ่น
 (Local Patriotism) ของชนชาติส่วนน้อยในประเทศต่างๆ นั้นยังไม่
 อาจหมดสิ้นไปได้ภายในเวลาสั้นๆ แม้ในประเทศอังกฤษเองชนชาติ
 ไอร์แลนด์เหนือที่รวมอยู่ในสหราชอาณาจักรมาเป็นเวลากว่า ๘๐๐ ปี
 แล้วก็ยังมีความตื้นตันที่จะแยกตนจากสหราชอาณาจักร ผมได้ยกตัว
 อย่างแคว้นเวลส์ ตัวอย่างของนอร์เวย์ที่แยกตนจากสวีเดน เบลเยี่ยม
 ที่แยกตนจากเนเธอร์แลนด์ ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรไทยซึ่งรวม
 ชนชาติต่างๆ หลายชนชาติได้มากเป็นอาณาจักรใหญ่กว่าเมื่อครั้งสมัย
 อยุธยานักประมาณเมื่อ ๒๐๐ ปีเป็นต้นมา เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย
 ในภาคพายัพซึ่งเป็นประมุขของชนชาติส่วนน้อยนั้นก็เพิ่งหมดสิ้นไป
 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ราชาสกุลต่างต่างๆ ก็ชนชาติส่วนน้อย
 เชื้อชาติมลายูในภาคใต้องค์สุดท้ายก็เพิ่งหมดสิ้นไปเมื่อปลายสงคราม
 โลกครั้งที่ ๒ ภายหลังที่ชุมนุมชาวธรรมศาสตร์ในอังกฤษได้ตีพิมพ์
 บทความนั้นของผมแล้ว ผมได้อ่านบทความของ พ.ต.อ. กำปนาท
 จินตวิโรจน์ ในวารสาร ต.ม.ร.ก. รุ่น ๒ ฉบับ ๓ มีนาคม ๒๕๑๖ ได้

ทราบความเพิ่มเติมเกี่ยวกับขบวนการแยกดินแดนของคนเชื้อชาติ
 มลายูที่เป็นพวกนิยมเชื้อสายราชาหรือสุลต่านเดิมของตน พวกนิยม
 สาธารณรัฐ พวกนิยมคอมมิวนิสต์ เมื่อไม่นานมานี้บรรณาธิการสังคม-
 ศาสตร์ปริทัศน์และสมาคมนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสได้ขออนุ-
 ญาตินำบทความของผมไปลงพิมพ์ ผมหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะให้
 ความสนใจต่อเอกภาพของชาติไทยและช่วยกันคิดที่จะมีให้เอกภาพ
 ของชาติต้องสลายไปโดยใช้เวลาศึกษาคตรองว่า วิธีใช้อำนาจปราบ
ปรามพวกคิดแยกดินแดนเพียงวิธีเดียวนั้น มีตัวอย่างประเทศใดใน
ปัจจุบันบ้างที่รักษาเอกภาพของชาตินั้นไว้ได้อย่างราบรื่น และวิธี
โบราณที่ให้ทุกคนชาติในสังคมถือพระศาสนาองค์เดียวกันนั้น เรา
เห็นแล้วว่าชนชาติต่าง ๆ ทนนับถือพระพุทธองค์เดียวกันก็ นับถือ
พระเยซูองค์เดียวกันก็ นับถือพระมเหษณ์องค์เดียวกันก็ นับถือ
ไม่สามารถรวมกันเป็นเอกภาพได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าถึงเวลาหรือ
 ยังจะไม่สายเกินไปในการใช้วิธีรักษาเอกภาพของชาติไทยจากราก-
 ฐานที่แท้จริงของสังคมโดยสถาปนาระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทั้ง
 ทางเศรษฐกิจ การเมือง ทักษะสังคม อันเป็นรูปสังคมที่เหมาะสมเพื่อ
 ให้ทุกคนชาติเห็นว่าระบบนี้ให้ความผาสุกในความเป็นอยู่แท้จริงของ
 เขาได้ พวกเขาก็จะเต็มใจร่วมกับชนชาติไทยคงอยู่เป็นอาณาจักรอัน
 เดียวกันตลอดไป

ผมขอจบปาฐกถาโดยสังเขปเพียงเท่านี้.

ข้อสังเกตเกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

ตามที่คณะผู้จัดงานชุมนุมประจำปี ๒๕๑๕ ของชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนบทความลงในหนังสือที่ระลึกนั้น ข้าพเจ้าจึงขอรวบรวมข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย ซึ่งนักศึกษาในต่างประเทศบางคนได้เคยถามมา ข้าพเจ้าหวังว่าผู้อ่านที่อยู่ในสหราชอาณาจักรที่ทราบข่าวเป็นประจำเกี่ยวกับเรื่องนี้คงจะได้ช่วยกันสังเกตต่อไป

๑. ปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าเป็นประจำเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างราษฎรฝ่ายถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกกับฝ่ายถือนิกายโปรเทสแตนต์ในไอร์แลนด์เหนือ และในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ก็ข้าพเจ้าแพร่ไปเกือบทั่วโลกถึงการที่ชาวเวสต์สวอนหนึ่งพยายามต่อต้านการสถาปนาเจ้าฟ้าชาร์ลส์เป็นเจ้าแห่งเวลส์

ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าไอร์แลนด์เหนือซึ่งเคยร่วมกับไอร์แลนด์ใต้ (EIRE) เกรกซัน ได้ร่วมอยู่ในสหราชอาณาจักรซึ่งมีพระราชาธิบดีเป็นประมุขมาเป็นเวลาประมาณ ๘๐๐ ปีแล้วก็มีบุคคลส่วนหนึ่งรักปิตุภูมิท้องถิ่น (Local Patriotism) มีความรักศาสนานิกายของตนโดยเฉพาะ แคว้นเวลส์ที่อยู่ภายใต้ราชบัลลังก์อังกฤษกว่า ๔๐๐ ปี ซึ่งมีมกุฎราชกุมารแห่งราชวงศ์อังกฤษดำรงพระอิสริยยศเป็นเจ้าแห่งเวลส์ แต่ชาวเวสต์สวอนก็ยังมีความรักปิตุภูมิท้องถิ่นซึ่งไม่ยอมรับนับถือเจ้าแห่งเวลส์เป็นสัญลักษณ์แห่งเอกภาพของชาติ

คานาดาซึ่งเป็นชาติในเครือจักรภพอังกฤษ ได้ยอมรับนับถือ พระราชาธิบดี (หรือพระราชินีนาถ) อังกฤษเป็นสัญลักษณ์แห่ง เอกภาพของชาติซึ่งประกอบด้วยคนเชื้อชาติอังกฤษและฝรั่งเศส ภาษา ฝรั่งเศสซึ่งเป็นภาษาของชนส่วนน้อยในคานาดาเป็นภาษาทางราชการ เคียงคู่กันไปกับภาษาอังกฤษของชนส่วนข้างมาก เมื่อพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๖ และต่อมาพระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ ๒ ได้เสด็จไปคานาดาทรงทำพิธี เป็ดรัฐสภานัน ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเป็นภาษาฝรั่งเศส แม้กระนั้นก็ดี มีข่าวแพร่ออกมาว่า บางครั้งพลเมืองเชื้อชาติฝรั่งเศส จำนวนไม่น้อยในคานาดาทำการแสดงกำลังตนรันทะแยกตนจาก สหภาพ

ชาวโนร์เวย์ซึ่งมีภาษาในตระกูลสแกนดิเนเวียนเดียวกับสวีเดน จะมีผิดเพี้ยนกันบ้างก็ไม่มากนัก เปรียบเหมือนภาษาไทยกับภาษาลาว โนร์เวย์เคยรวมเป็นชาติเดียวกับสวีเดนเมื่อก่อน ค.ศ. ๑๕๐๕ โดยมี พระราชาธิบดีแห่งราชวงศ์ Bernadotte เป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคี ของชาติ ชาวโนร์เวย์กับถือพระราชาธิบดีแห่งราชวงศ์นั้นเป็นอย่างมาก เมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศส (๑๙๒๐—๑๙๒๗) นั้น มีชาวโนร์เวย์ที่เคยอยู่ในขบวนการต่อสู้เพื่อแยกตนจากสวีเดนเมื่อ ค.ศ. ๑๕๐๕ เล่าว่า ขณะต่อสู้อยู่นั้นเขาได้ร้องเพลงสรรเสริญพระ- บารมีราชวงศ์ Bernadotte เพราะพวกเขานับถือราชวงศ์ซึ่งแยกตัวจาก สหภาพครั้งแรกเป็นคนฝรั่งเศสพระนาม Jean Bernadotte เคยเป็นจอมพลของ

นโปเลียนที่ ๑ แต่ต่อมาพระราชลัทธิ ๑๓ แห่งสวีเดนได้ทรงรับเป็น
 ราชโอรสบุญธรรมแล้ว ได้สืบสันตติวงศ์ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๘ กษัตริย์
 ทุกพระองค์แห่งราชวงศ์นี้ได้ให้ความเป็นธรรมเนียมแก่พสกนิกรนอร์เวย์และ
 สวีเดนเป็นอย่างดีที่สุด แต่รัฐบาลสวีเดนในสมัยนั้นไม่ปฏิบัติให้เป็น
 ที่พอใจของชาวนอร์เวย์ พวกเขาจึงต่อสู้เพื่อปลัดตนออกมาตั้งเป็นชาติ
 เกราชต่างหาก และสภาผู้แทนของชาวนอร์เวย์ก็ได้มีมติอัญเชิญเจ้า
 แห่งราชวงศ์ Bernadotte องค์หนึ่งขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระราชาธิบดี
 ของนอร์เวย์ แต่เจ้าแห่งราชวงศ์นั้นได้ทรงปฏิเสธ ชาวนอร์เวย์จึงมี
 ประชามติอัญเชิญเจ้าคาร์ลแห่งเดนมาร์กขึ้นครองราชในพระปรมาภิไธย
 “พระเจ้าฮากอนที่ ๗” ทั้งนี้แสดงว่าการที่นอร์เวย์แยกจากสวีเดน
 นั้นมิใช่เพราะไม่เคารพพระราชวงศ์ Bernadotte แต่เป็นเพราะรัฐบาล
 สวีเดนในสมัยนั้นไม่ปฏิบัติให้เป็นที่พอใจของชาวนอร์เวย์ พระราชา
 ธิบดีสวีเดนจึงไม่อาจทรงช่วยเอกภาพได้

เบลเยียมซึ่งประกอบไปด้วยพลเมืองเชื้อชาติเฟลมิช (พูดภาษา
 เฟลมิช คล้าย ๆ ภาษาดัชต์) ประมาณ ๕๕.๓ เปอร์เซ็นต์ของพลเมือง
 ทั้งหมด เชื้อชาติวัลลูน (พูดภาษาฝรั่งเศส แต่มีคำเฉพาะบ้าง)
 ประมาณ ๓๒.๔ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด เชื้อชาติเยอรมัน
 ประมาณ .๐๖ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด พูดได้ทั้งภาษาเฟลมิช
 และภาษาฝรั่งเศสประมาณ ๑๑.๓ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด เมื่อ
 ก่อน ค.ศ. ๑๘๓๐ เบลเยียมอยู่ในอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ซึ่งมีพระราชา
 ธิบดีแห่งราชวงศ์ Orange - Nassau เป็นประมุขซึ่งได้ทรงให้ความเป็น

กรรมแก่พสกนิกรทุกเชื้อชาติของพระองค์ แต่ใน ค.ศ. ๑๘๓๐ คน
 เชื้อชาติต่าง ๆ ในเบลเยียมตั้งกล่าวข้างบนก็ทำการปฏิวัติแยกตนออก
 จากเนเธอร์แลนด์แล้วสมัชชาแห่งชาติมีมติเลือกเจ้าชายเลโอโพลด์
 แห่งราชวงศ์ Saxe-Cobourg (ราชวงศ์หนึ่งในประเทศเยอรมัน) ขึ้นเป็น
 พระราชาธิบดีและมีเจ้าในราชวงศ์สืบสันตติวงศ์ต่อมาจนทุกวันนี้
 ส่วนเอกภาพของชาติในเบลเยียมระหว่างคนเชื้อชาติต่าง ๆ นั้นมีวิ
 การหลายอย่างที่น่าสนใจ

การรักปิตุภูมิท้องถิ่นมิได้หมดไปง่ายๆ และยังประกอบด้วย
 ท้องถิ่นมีศาสนาต่างกันหรือศาสนาเดียวกันแต่มีกายต่างกันกับพล
 เมืองส่วนข้างมากของชาติที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การรัก
 ปิตุภูมิท้องถิ่นยังคงลึกซึ้ง

๒. ขอให้เราพิจารณากลุ่มขนาดใหญ่ซึ่งมีสภาพในองค์การ
 สหประชาชาติ ก็จะพบว่าแต่ละชาติประกอบขึ้นด้วยการรวมชนหลาย
 เชื้อชาติเข้าเป็นชาติเดียวกัน บางเชื้อชาติที่เข้าร่วมอยู่เป็นเวลานาน
 หลายสิบหรือหลายร้อยศตวรรษแล้วก็หมดร่องรอยที่แสดงเชื้อชาติ
 เฉพาะของตน บางเชื้อชาติที่เข้าร่วมอยู่ไม่นานก็ยังมีร่องรอยแห่งเช
 ชาติของตนอยู่มากบ้างน้อยบ้างตามกาละ เช่น สำเนียงพูดแปร่งจาก
 ชนส่วนข้างมาก และยังมีภาษาท้องถิ่นของตน เช่นชาวแคว้นเวลส์ใน
 สหราชอาณาจักร และในท้องถิ่นของประเทศไทยซึ่งคนสัญชาติไทย
 ในท้องถิ่นนั้นๆ พูดไทยไม่ได้ หรือบางคนพูดไทยได้ แต่แปร่งมากจน

คนไทยภาคกลางเข้าใจยาก หรือเรียนหนังสือไทยพูดไทยได้แล้วพูดไทยกับข้าราชการหรือคนไทยในท้องถิ่น ส่วนภายในคนที่ท้องถิ่นก็ชอบพูดภาษาท้องถิ่นหรือสำเนียงตามท้องถิ่นของตน อันแสดงถึงวรรยแห่งความแตกต่างในเชื้อชาติหรือเชื้อท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ยิ่งกว่านั้น บางแคว้นบางเขตภายในชาติยังแสดงสัญลักษณ์ว่ามีเจ้าของตนโดยเฉพาะแม้เป็นเพียงในนาม เช่น จ้าวแห่งแคว้นเวลส์ ดังกล่าวแล้ว และแม้คนเวลส์โดยทั่วไปจะพูดภาษาอังกฤษ ส่วนในประเทศไทยนั้น เจ้าผู้ครองนครและราชาแห่งรัฐต่างๆ ยังมีอยู่ภายหลังอิวัตน์ พ.ศ. ๒๔๗๕ เช่น เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ถึงแก่พิราลัยประมาณ ๖ ปีภายหลังอิวัตน์นั้น เจ้าผู้ครองลำพูนถึงแก่พิราลัยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง พระยาพิพิธ ราชแห่งยะหริ่งและพระยาภูดาราชแห่งระแงะสิ้นชีพราว ๆ ปลายสงครามโลกครั้งที่สอง หรือภายหลังนั้นไม่นาน พระเจ้ามหาพรหมสุรธาดาซึ่งทรงศักดิ์เป็นพระเจ้าน่านนั้นพิราลัยราว ๆ พ.ศ. ๒๔๗๔ ราชแห่งสาขบุรีสันชีพราว ๆ พ.ศ. ๒๔๗๓

ขอให้เรากันคิดว่าถึงเหตุที่ชนเชื้อชาติต่าง ๆ และกลุ่มชนที่มีลักษณะเป็นชาติเล็กน้อยอยู่ก่อนแล้วเข้าร่วมกับชาติที่ใหญ่กว่าเป็นชาติเดียวกันนั้นเพราะเหตุใดแล้วจึงจะพิจารณาปัญหาการรักษาเอกภาพของชาติไว้ให้ได้

ในตอนปลายระบบปฏิรูปสหการนั้นได้เริ่มมีระบบทาสโดยผู้ที่เป็นหัวหน้าของสังคมหนึ่งไปคร่าเอาคนของอีกสังคมหนึ่งมาใช้งาน

อย่างสัตว์พาหนะ สังคมที่มีชัยมากก็มีทาสมากเป็นกำลังใน~~สงคราม~~ สงคราม
 สังคมที่อ่อนแอกว่า สังคมนั้นก็ขยายใหญ่โตขึ้นทุกที ครั้นต่อมาเมื่อ
 สังคมทาสได้พัฒนาไปเป็นสังคมศักดินาหรือสังคมส่วยชิงหัวหน้า
 สังคมได้รับยกย่องเป็นเจ้าใหญ่มีอิทธิพลมากขึ้นทุกทีนั้น ก็ยังถือว่า
 ทดินและสรรพสิ่งทั้งหลายรวมทั้งคนและสัตว์เป็นทรัพย์สินของตน
 ดังปรากฏในกฎหมาย “ตราสามดวง” ตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาว่า
 “ที่ดินทั้งหลายในแคว้นกรุงศรีอยุธยาเป็นของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 โดยพระบรมเดชานุภาพ” ส่วนทาสนั้นถือว่าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งใน
 จำพวกทรัพย์สินที่เรียกว่า “วิญญูณกทรัพย์” การรวมชาติเล็กน้อย
 เข้ากับชาติที่มีกำลังมากกว่านั้นเป็นไปโดยวิธีที่ชาติที่มีกำลังมากกว่าทำ
 การโจมตีรบพุ่งเอามาเป็นวิธีสำคัญ รongลงไปในวิธีคุกคามให้ชาติที่
 เล็กกว่าเกรงขามยอมมาเป็นเมืองขึ้นส่วยหรือบรรณาการเป็นคราวๆ
 ในยุโรปยังมีวิธี การเอาแคว้นที่อยู่ใต้อำนาจของชาติใหญ่กว่านั้นเป็น
 สีนเดิมหรือเป็นของขวัญให้แก่คู่บ่าวสาวที่สมรสกัน วิธีรวมชาติต่างๆ
 เข้าเป็นชาติหนึ่งชาติเดียวกันเช่นวิธีระบอบศักดินานั้น ราษฎรของชาติ
 ที่ถูกรวมกับชาติใหญ่ไม่มีเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วย คือสุด
 แแต่แต่หัวหน้าของตน

ดังนั้นในความรู้สึกรวมของราษฎรจึงยังมีการรักปิตุภูมิที่อยู่มา
 บางน้อยบ้างตามความชำนาญแห่งการรวมเป็นเอกภาพเดียวกัน กับชาติ
 ภายนอก

๓. เมื่อกลุ่มต่างๆ ภายในชาติหนึ่งๆ ยังมีจิตสำนึกรักปิตุภูมิ
ท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชนอยู่ซึ่งอาจเบาบางเพราะกาลล่วงเลยมาหลาย-
สิบหลายร้อยศตวรรษ และอาจเหนียวแน่นถ้าการรวมกับชาติอื่นเพียง
ไม่กี่ชนวนและเหนียวแน่นยิ่งขึ้นถ้าท้องถิ่นๆ มีภาษาพูดของตนโดย
เฉพาะต่างกับภาษาของชนชาติส่วนข้างมาก และถ้ามีทั้งภาษาและ
ศาสนาที่แตกต่างกับชนส่วนข้างมากของชาติก็ยิ่งเหนียวแน่นมาก ซึ่ง
ถ้าเราจะติดตามข่าวการต่อสู้ภายในชาติหนึ่งๆ ในโลกนี้ก็จะพบว่า
หลายชาติที่ประสบปัญหาการรักษาความเป็นเอกภาพของชาติ

ในประเทศไทยเรานั้น ข่าวสารทางราชการที่เปิดเผยแล้วซึ่ง
หนังสือพิมพ์บางฉบับได้นำลงเกี่ยวกับการต่อสู้ทางอาวุธในประเทศ-
ไทยนั้น ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่ไม่ปรากฏว่าต้องการแยกดินแดนไทยออกเป็นอีก
รัฐหนึ่ง เช่นเมื่อประมาณไม่กี่เดือนมานี้ ทางราชการแถลงใจความว่า
มีคนไทยเชื้อชาติมลายูเป็นลูกชายของทวนกู โมหะยิดดินที่สืบเชื้อสาย
จากราชแห่งปัตตานีได้เป็นหัวหน้าทำการต่อสู้เพื่อแยกดินแดนส่วน
หน่งทางบักย์ได้ ตั้งขึ้นเป็นรัฐอิสระหรือรวมเป็นสหพันธรัฐกับรัฐต่างๆ
แห่งมลายาตะวันออก ถ้าเราถอยหลังไปพิจารณาข่าวภายหลังรัฐประหาร
ในประเทศไทยในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ก็เคยมีคดีที่รัฐบาลสมัยนั้นได้จับกุม
อดีตผู้แทนราษฎรชาวอิสานหลายคนมาฟ้องศาลฐานกบฏแยกดินแดน
ศาลพิจารณาแล้วไม่มีมูลความจริงจึงตัดสินยกฟ้อง แต่ถ้าถอยหลังไป
อ่านประวัติศาสตร์รัชกาลที่ ๓ ซึ่งเป็นเวลา ๑๕๐ ปีมานี้ก็จะทราบว่

เจ้าอนุแห่งเวียงจันทร์ซึ่งสืบสายจากพระราชบิดาแห่งกรุงศรีสัตนา-
คนหุตได้ทำการยึดดินแดนอีสานเพื่อเอาไปรวมกับดินแดนลาว พน
อาณาจักรศรีสัตนาคนหุตขึ้นมาอีก

ในรัชกาลที่ ๕ มีกรณี “ตบฏบ๋า” ในภาคอีสาน กรณีเงี้ยว
ในภาคพายัพ กรณีราชานแห่งปัตตาน์ขออำตูลกาเดซึ่งถูกย้ายไปกักตัว
อยู่พิษณุโลก แต่เมื่อได้โปรดเกล้าให้กลับปัตตาน์แล้วก็คิดแยกดิน-
แดนออก ในสมัยรัชกาลที่ ๖ จึงส่งทหารรักษาวังจากนครศรีธรรมราช
ไปปราบ แต่อำตูลกาเดหนีไปลี้ภัยในกลันตันแล้วต่อมาได้ตาย ณ ที่
นั้น ส่วนทนายท ข่อ ตวนกู โมหะยิดดินนั้น ภายหลังอภิวณัน พ.ศ.
๒๔๗๕ ได้เข้ามากรุงเทพฯ แสดงความจำนงขออยู่ร่วมในสยามต่อไป
เพราะเห็นว่าสยามมีระบบรัฐธรรมนูญเป็นที่พอใจแล้ว แต่ในระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เกิดลอบเดินทางไปถึงอินเดียของอังกฤษ เสรี
ไทยคนหนึ่งได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ที่กรุงเดลีมีชาวอังกฤษกลุ่มหนึ่ง
เลียงเป็นเกียรติแก่ตวนกูผู้หนึ่งและดื่มให้พรว่า “Long Live the King of
Pattani” ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อสยามได้กลับมามีประชา
ธิปไตยสมบูรณ์อีก ตวนกูผู้หนึ่งแสดงภักดีต่อสยาม แต่ภายหลังรัฐ
ประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ เกิดกรณีศาสนาอิสลามปัตตาน์บางคนถูกตำรวจ
จับแล้วหายตัวไปโดยมีผู้รู้เห็นว่าถูกเอาตัวไปถ่วงทะเลตาย ตวนกูผู้
หนึ่งไม่เคยยอมกลับมาเมืองไทยโดยตั้งถิ่นฐานถาวรอยู่ในกลันตัน

แม้ว่ารัฐบาลของตวนกูอับดุลราห์มันและอับดุลราชักแห่งมา-
เลเชียจะได้แถลงว่า ไม่ต้องการเอาดินแดนไทยที่มชนเชื้อชาติมลายู

เป็นส่วนมากไปรวมกับมาเลเซีย ซึ่งข้าพเจ้าก็เชื่อว่าท่านทั้งสองมีเจตน
บริสุทธิ์เช่นนั้น แต่มีข้อที่น่าสังเกตสำหรับทนายแห่งอดีตราชบา
งคนได้ไปอาศัยอยู่ในรัฐตะวันออกแห่งมาเลเซีย บางคนอยู่อย่างสงบแต่
บางคนเคลื่อนไหว โดยมีผู้ให้ความเห็นว่าสุดต่าหรือราชาแห่งรัฐต่าง
ๆ ที่เคยรวมอยู่กับไทยในอดีต เช่น เกดาคี (ไทรบุรี) ปลิศ กลันตัน
ตรังกานู นั้นได้รับเลือกเป็นพระราชธิบดีหรือรองพระราชบิดองค์ละ
๕ ปีมาแล้วตามระบบปกครองของสหพันธรัฐมาเลเซีย

สมัยที่วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ไทยได้ตอบกับวิทยุพนมเปญ
อย่างรุนแรงเรื่องเขตแดนนั้น วิทยุพนมเปญเคยอ้างว่าเขมรปัจจุบันก็
เป็นทนายของขอมที่เขาเรียกตัวเองว่า “**ขะแมร์**” และอ้างว่ามีคน
เขมรอยู่ในไทยบริเวณติดต่อกับกัมพูชาที่พูดได้แต่ภาษาเขมรหรือพูด
ภาษาเขมรและไทยประมาณ ๒ ล้าน ๕ แสนคน เขาได้เรียกร้องให้คน
เชื้อชาติเขมรนับถือกษัตริย์เขมร

เรื่องต่างๆ ข้างบนนี้เราต้องสังเกตไว้เพื่อหาทางที่ถูกต้องบ่ง-
ชี้มันให้เรื่องขยายตัวไป เพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของชาติไว้

๔. ขอให้เราศึกษาวิธีการต่างๆ ที่ประเทศต่างๆ รักษา
เอกภาพไว้คือ

๔.๑ วิธีอังกฤษ สวีเดน เนเธอร์แลนด์ ดังที่ได้ยกเป็น
อุทาหรณ์ในข้อ ๑ นั้นก็จะเห็นได้ว่ามิใช่ความผิดของพระราชบิดที่
รักษาความเป็นเอกภาพของชาติไว้ไม่ได้ แต่เป็นเพราะความรักปิตุภูมิ

ท้องถิ่นอย่างแรงกล้าของกลุ่มชนในท้องถิ่นเอง และที่สำคัญคือรัฐบาลของชนส่วนข้างมากในชาตินั้น ๆ ไม่คำนึงให้เพียงพอถึงความรู้สึกรักปิตุภูมิท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชนว่ามีมากมายเหนียวแน่นขนาดไหน ผลจึงบังเกิดขึ้นตามธรรมชาติแห่งการรักปิตุภูมิท้องถิ่น

๔.๒ วิธืเผด็จการแบบนาซีหรือฟาสซิสต์หรือมิลิแทริสต์ ซึ่งเป็นไปได้ชั่วคราว เช่นฮิตเลอร์ใช้กำลังรวมคนออสเตรียที่เป็นเชื้อชาติเยอรมันเข้ากับอาณาจักรเยอรมันครั้งที่ ๓ ก็ไม่ทำให้ชาวออสเตรียหมดความรักปิตุภูมิท้องถิ่นของตนไปได้ จึงได้คนร่นตลอดมาเพื่อต้งเป็นชาติเอกเทศจากเยอรมัน มุสโสลินีใช้วิธีบังคับให้ชนในดินแดนที่โอนมาเป็นของตนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ อาทิส่วนหนึ่งของแคว้นตีโรล ซึ่งพลเมืองเป็นเชื้อชาติเยอรมันนั้นต้องเรียนหนังสืออิตาเลียนและพูดภาษาอิตาเลียน ชาวตีโรลคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนข้าพเจ้าในมหาวิทยาลัยปารีสเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าเวลากลางวันชาวตีโรลต้องพูดภาษาอิตาเลียน แต่ตอนกลางคืนบิดประตูป้านแล้วพูดภาษาเยอรมันภายในครอบครัวซึ่งทำให้เขาเบื่อกับงานสำราญใจยิ่งนัก พวกลัทธิตหารญ่บู๊นเมื่อเอาดินแดนภาคอีสานของจีน (แมนจูเรีย) ตั้งเป็นรัฐแมนจูจะชนโดยรวมหลายเชื้อชาติในเขตนั้นเช่นแมนจูและบางส่วนของมองโกล เกาหลี ฮั่น (จีน) ฯลฯ แล้วเอาอดีตจักรพรรดิจีน “ปยี” เป็นจักรพรรดิแห่งรัฐใหม่เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งเอกภาพ แต่ก็ไม่สามารภทำลายจิตใจรักปิตุภูมิท้องถิ่นของชนชาติต่างๆ ในเขตนั้นได้ แม้แต่ชนชาติแมนจูเองก็ต่อต้านจักรพรรดิปยี ดังปรากฏในคำวิจารณ์ตนเองของคนผู้หนึ่งแล้ว

๔.๓ วิธีสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งพลเมืองประกอบด้วยชนชาติพูดภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี โดยแยกออกเป็นแขวงๆ (Canton) ซึ่งแต่ละแขวงมีสิทธิปกครองตนเอง ใช้ภาษาของตนเอง แล้วรวมกันเป็นสมาพันธรัฐ มีรัฐบาลกลางเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่ามีชนชาติใดในสวิตเซอร์แลนด์คนไหนแปลกตนออกมาตั้งเป็นชาติเอกเทศต่างหาก

๔.๔ วิธีประชาธิปไตยตามหลักที่ประธานาธิบดีลินคอล์นให้ไว้คือการปกครองโดย “**รัฐบาลของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร**” ถ้าทำตามนี้ได้จริงเอกภาพของชาติก็เป็น “**เอกภาพของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร**” เป็นความเต็มใจของราษฎรเองที่รักษาเอกภาพของชาติจึงเป็นการรักษาเอกภาพของชาติให้มั่นคงได้ วิธีประชาธิปไตยดังกล่าวนี้เป็นการนำไปสู่รากฐานแห่งจิตสำนึกของมนุษย์ที่จะให้มีความรู้สึกในการต้องการเอกภาพของชาติ แม้จะตั้งต้นจากโครงร่างเบอบนของสังคมก่อน คือมีระบบการเมืองดังกล่าวนี้แล้ว รัฐบาลแห่งระบบนั้นก็ดำเนินแก้ไขสมมุติฐานของสังคมคือสภาพเศรษฐกิจให้ราษฎรทั่วหน้ามีความกินดีอยู่ดีทั่วกัน ราษฎรก็ย่อมเห็นคุณประโยชน์ที่ตนได้รับในการรักษาเอกภาพกับชนชาติต่างๆ ที่รวมกันเข้าเป็นชาติอันหนึ่งอันเดียวกัน

การรักษาเอกภาพของชาติโดยอาศัยทางจิตที่ปราศจากรากฐานทางเศรษฐกิจและการเมืองประชาธิปไตยของราษฎรก็เท่ากับอาศัยการลอยไปลอยมาในอากาศซึ่งอาจหล่นลงไปสู่เวลาศนอกพิภพ มนุษย์อยู่

ได้ด้วยกรมมีปัจจัยดำรงชีพและมีระบบการเมืองประชาธิปไตยให้สิทธิมนุษยชน ผู้ที่อาศัยสภาพทางจิตโดยไม่กังวลถึงสภาพทางเศรษฐกิจก็เพราะเขาเองมีความสมบูรณ์หรือมีพอกินพอใช้^๑ในทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว แต่คนส่วนมากที่ยังขาดปัจจัยดำรงชีพอยู่นั้นย่อมมีจิตในทางค้นคว้าหาชีวิตปัจจัยในทางที่ชอบพร้อมด้วยสิทธิมนุษยชน พวกเขาจึงถือสภาพจิตอย่างเดียวตามการโฆษณาไปได้เพียงชั่วคราว แต่เมื่อรอกอขยผลแห่งวิธีนั้นชั่วกาลหนึ่งแล้วไม่เห็นผลว่าได้ช่วยความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนของเขาแล้ว เขาก็อาจไปถือสภาพทางจิตชนิดอื่นที่เขาเห็นว่าอาจช่วยความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนของเขาได้ดีกว่าก็เป็นได้ นักปราชญ์ผู้หนึ่งกล่าวว่าความคิดของคนเจ้าของคฤหาสน์ต่างกับคนที่อยู่กระท่อม

วิไล วัฒนวงศ์

พิมพ์โรงพิมพ์ศิริเวทย์

ช่างที่ทำการ ป.ท. หน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๓๗๔๒
เอิบทิพย์ วิชัยลักษณ์ เจ้าของ ผู้จัดการ และผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๖

พิมพ์โรงพิมพ์นิติเวช

ช่างที่ทำการ ป.ท. หน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๓๗๔๒
เอิบทิพย์ วิชัยลักษณ์ เจ้าของ ผู้จัดการ และผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๖